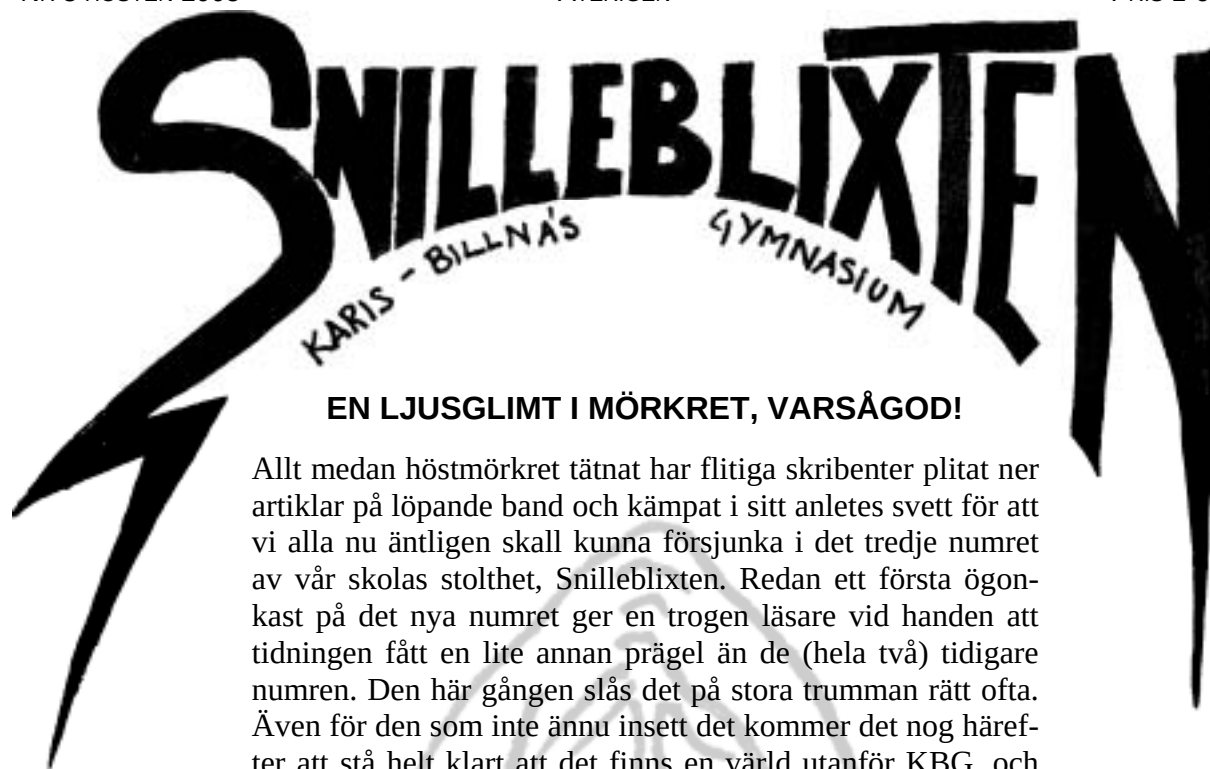

EN LJUSGLIMT I MÖRKRET, VARSÅGOD!

Allt medan höstmörkret tätat har flitiga skribenter plitat ner artiklar på löpande band och kämpat i sitt anletes svett för att vi alla nu äntligen skall kunna försjunka i det tredje numret av vår skolas stolthet, Snilleblixten. Redan ett första ögonkast på det nya numret ger en trogen läsare vid handen att tidningen fått en lite annan prägel än de (hela två) tidigare numren. Den här gången slås det på stora trumman rätt ofta. Även för den som inte ännu insett det kommer det nog härefter att stå helt klart att det finns en värld utanför KBG, och den är STOR och full av otäcka, men tack och lov även trevliga, saker. "The sky is the limit" när Snilleredaktionen blivit varm i kläderna, det märks tydligt. Att hela tiden grubbla över den stora världen där ute blir dock aningen för påfrestande i längden för en sorglös studerande. Lyckligtvis har redaktionen även tagit fasta på sådant som ligger oss närmare, geografiskt sett åtminstone, och bjuder på lättsammare skrivelser att koppla av med. Tidningens till synes gränslösa flexibilitet, mångsidighet och skapandefrihet framgår tydligt av de oerhört varierande alstren i detta nummer (liksom naturligtvis kapaciteten hos redaktionen). Vetenskap, historia, resor, kultur, ja alla tänkbara ämnen finns representerade, så det torde på dessa sidor finnas något för varje smak. Om inte så är det upp till var och en att se till att det i nästa nummer finns det. Nya skribenter välkomnas med öppna armar, så låt inte det fantastiska materialet i detta nummer skrämma dig. Läs, låt dig inspireras och bidra till att göra kommande nummer ytterligare strået vassare, eller låt dig bara föras bort från de gråa korridorerna för en stund. Snilleblixten är tidningen som dyker upp när vi minst anar det och sätter guldkant på den ofta monotona skolvardagen och ger oss den energi (utöver skolmaten) som vi behöver för att orka släpa oss framåt på utbildningens krokiga stig. Nåja, åtminstone ger den underhållning för en håltimme eller två om man mot förmodan inte har något annat att döda tiden med.

Sara

JAG INNEHÅLLER:

- EN DIKT.....s.3
- VARFÖR KBG?.....s.4-5
- PORKALA.....s.6-8
- ALINGSÅSRESA.....s.9-13
- SJÄLVISKA VARELSER.....s.14-15
- TVÅ BOKRECENSIONER.....s.15
- PÅ ANDRA SIDAN FINSKA GRÄNSEN.....s.16
- KULTUR.....s.17
- DOPNING.....s.18-19
- MELLANÖSTERN-PROBLEM.....s.20-21
- HOTET FRÅN HAVET.....s.22

REDAKTIONEN

Från vänster: Hans Peter Huhtala, Jens Rosendal, Johannes Hautaviita, Erik Sjöblom, Frida Nyberg, Nestor Santonen, Tina Nykänen, Andreas Lahtivuori (layout), Tommy Söderlund (layout), Karin Eliasson, Emma Siro och Sara Sandholm.

Samt frilansarna: Elena Lönnqvist, Amelie Nissfolk och Michaela Backman.

VAKNA OCH SOMNA

DET SKULLE VARA OTREVLIGT ATT VAKNA MED TÄNDSTICKOR I MUNNEN
NÅGON KUNDE PÅSTÅ ATT JAG HAR TÄNT PÅ GRANNENS HUS
ATT STIGA UPP ÄR LITE SOM ATT LISTA UPP SAKER JAG INTE ÄR NÖJD MED I MITT LIV
PÅ MORGONEN PETAR JAG PÅ MINA BLODIGA FÖTTER
JAG UNDRAR INTE VARFÖR JAG LIGGER, JAG ÄR SUR FÖR ATT JAG SNART KOMMER ATT STÅ
SENARE DRUNKNAR JAG I EN VAGGA AV VÄGGAR, STOLAR OCH RUTOR
RUTORNA ÄR ÖVERALLT OCH JAG SITTER KRAMANDE MIN EGEN
UTAN ATT HA GJORT NÅGOT SOMNAR JAG SOM OM JAG VORE TRÖTT
DÅ DAG BLIR NATT GÅR JAG FRAM TILL LEKSTUGAN OCH TAR MIN PENNA
MÖRKRET FORTSÄTTER MED STORA STRECK PÅ VÄGGARNA
EMELLANÅT LEVER JAG SOM EN SLAV OCH HÄR FÖRSÖKER JAG NOLLA ALLTING
JAG BÖRJAR SPRINGA I MIN SAKNAD PÅ ÄVENTYR
EN TYPISK DAG AV ATT SÖKA SKILLNADEN MELLAN TÅRAR OCH BLOD
MEN DET ENDA SOM HAR FÖRÄNDRATS ÄR JAG
DET GLÖMMER MAN SNABBT DÅ MAN SPRINGER NAKEN PÅ GATORNA
ANTINGEN SKRATTAR ALLA ELLER SÅ BLIR DE IMPONERADE
DET KONSTIGA ÄR ATT JAG KAN STÅ PÅ GOLVET OCH PÅSTÅ ATT JAG TYCKER OM DET
OFTAST SKRATTAR JAG BARA
LIVET ÄR FÖR ODEFINIERAT FÖR ATT TAS FÖR ALLVARLIGT
MEN OM NÅGON FRÅGAR MIG VAD JAG TALAR OM HAR JAG BARA MINA ORD ATT BESKRIVA DET MED
HOPPAS JAG LEVER LÄNGE OCH OM INTE SÅ DÖR JAG

JOHANNES

Varför KBG?

Vår skola, en liten röttegelutbyggnad till högstadiet...

I den s.k. trädgårdsstaden med många fina stora trädgårdar, buskar och träd finns det en byggnad utan någon speciell utmärkning. Detta är Karis stolthet, Karis-Billnäs gymnasium.

För att komma in i gymnasiet måste man gå genom en dörr i högstadiet, gå upp för en oändligt lång, grå trappa för att sedan välja höger eller vänster beroende på vilken del av skolan man vill till. Den alternativa vägen är att ta bakvägen som alla som anländer med bil eller annat fordon använder. Byggnaden kan beskrivas som en vanlig, tråkig, statlig, grå byggnad utan en skrytsam mängd växter eller väggprydnader, förutom de ofantligt många anslags-tavlorna som finns utspridda här och där.

Det finns 143 studerande i denna skola och då räknas alla de som bara är här på provperiod, den som för tillfället är utomlands, en vuxenstuderande och alla som går kombistudier och

syns då och då i skolan. Nu kan man fråga sig vad det är som driver alla elever till just denna skola efter den, för många plågsamma grundskolan. Är det vår högklassiga undervisning i allehanda ämnen, är det vår fantastiska parkeringsplats för 2-hjulingar, är det vår rektor eller studiehandledare som hela tider berättar att man skall "förbereda sig för studentexamen och att planeringen nu är ännu viktigare än i fjol" för de stackars ettorna som fortfarande funderar på var man skall hänga sina ytterkläder.

Nej, den mest sannolika orsaken tror jag helt enkelt är tryggheten i en liten skola där alla känner alla och närheten till skolans alla lärare, som drar till sig elever.

Visst har vi två väldigt bekväma soffor, som den otroligt duktiga elevkåren, med blod, svett och tårar har ordnat fram plus att vi har en datasal som nästan alltid är ockuperad av spelgalna svart-

åbor, men jag tror inte att det räcker med det för att få en skola att innehålla hela 143 studerande. För att få svar på alla frågor och undanröja alla tvivel har jag intervjuat vanliga dödliga i Karis-Billnäs gymnasium

Johannes Hautaviita är en fortsättare som bor i Fiskars och har ca 16 långa kilometer till skolan. Han funderade länge på att börja i en skola i huvudstadsregionen, men efter långa funderingar och kostnadsberäkningar tog han sig ändå till Karis. Den största orsaken till KBG-valet var för Hautaviita att det dels var det enklaste och dels mycket billigare alternativet än att pendla till Helsingfors fram och tillbaka hela tiden. Att sedan KBG har ett stort urval historiekurser var sedan bara ett stort plus.

Det som sedan talade mot KBG alternativet var det att han varje fredag tar tåget till Helsingfors, där han utövar sin favoritsyssla; löpning.

En annan intervjuad elev har en skolväg som är ca 250 m. Det första gymnasieåret tillbringade han av allehanda skäl i Virkby gymnasium dit han snällt fick åka buss varje dag. Nu är han tillbaka i Karis, där han också gått grundskolan, och förgyller tillvaron för alla i sin bekantskapskrets.

Hans orsak till skolbytet var liksom Johannes det att det är så mycket enklare på det här sättet. Han menar ändå att t.ex. kursutbudet är bättre i Karis än i Virkby.

Det borde också vara bekant för alla att skolmatsalen i Virkby är liten och när man jämför den med den ljusa, nyrenoverade matsalen i Karis är ju det också en positiv sak för alla Kariselever. Att sedan den exklusiva maten som serveras där emellanåt är lite för exklusiv kan vi säkert tacka Karis politiker för, som tydligen inte bryr sig så mycket om hur viktig en näringsrik kost är för ungdomar.

Den tredje blivande studenten som intervjuades, som också han har tagit sig hit till KBG, är barösundaren Christer Romberg med en skolväg på ca 33 km. Han har samma orsak till skolvalet som det allmänna verkar vara, dvs. att skolan är nära och att det finns en form av gemenskap bland alla. Dessutom har Christer många åsikter om vår världsberömda skolmat som vi, som sagt, har våra politiker att tacka för.

En mindre vanlig lösning på det ensidiga skolarbetet är ett mellanår. Romberg greppade denna möjlighet och studerade musik vid Lärkulla i Karis. På grund av detta val är den tid han så att säga går i gymnasiet fyra år.

Detta är en möjlighet som jag tror att många skulle må bra av om de bara vågade gå mot strömmen och, som mina föräldrar brukar uttrycka sig, förverkliga sig själv.

Rektorn i skolan Joakim Lagerbohm säger sig inte veta exakt varför eleverna kommer till skolan men han lyfter fram att skolan erbjuder väldigt goda möjligheter

att klara sig bra i den fruktade studentexamen som numera består av en eller flera ämnesrealprov, till skillnad från det forna systemet med ett kompendium i vilket finns ett stort antal frågor och som skribenten fritt får välja vilka hon svarar på. Han menar därför att en elev som vill satsa på att skriva bra i studenten och som bor i regionen gärna kan ta sig till KBG där förberedelserna är goda. Skolan erbjuder också goda möjligheter att arbeta med sådant som inte nödvändigtvis är direkt skolarbete i form av olika projekt. Som exempel kan nämnas att en grupp studerande var till Alingsås, som är Karis vänort i Sverige.

Om man ser på det hela med lite jämförande ögon kan man konstatera att i en utvärdering, där många av regionens gymnasier deltog, som gjordes av Helsingfors universitet klarar sig KBG väldigt bra. Vad Lagerbohm var mest nöjd med var att förhållandet mellan de som studerade och de som lärde ut var mycket bättre än medeltalet, vilket säkert också bidrar till ökad trivsel i skolan. Lagerbohm var mycket försiktig att kommentera de goda studentexamensresultaten som elever har kämpat hårt för i KBG. Inte för att de var dåliga, utan han tycker inte att man kan bedöma en skola utgående ifrån elevernas prestationer i studentexamen, men jag som för-

hoppningsvis är en blivande student tycker trots det ändå att det ger en viss trygghet att veta att KBG placerar sig högt upp på resultatlistan också på nationell nivå. Att sedan resultaten i studentexamen har förbättrats flera år i rad kan var och en dra sina egna slutsatser om.

I en annan undersökning gjord av STAKES kom-

mer det fram att välmåendet i skolan och den allmänna trivseln också är god.

Ett annat trumfkort som KBG numera kan erbjuda är mellanmål för alla i huset för den minimala summan av en euro. Vad tillverkarna av mellanmålet d.v.s. köksorna tycker om idén vet jag inte, men eftersom de dessutom blev tvungna att tillverka maten åt Dalgatans daghem, som numera heter Daghemmet Labyrinten, på samma gång som det extra mellanmålet blir det ändå ganska mycket mera jobb utan en löneförhöjning, tror jag att ett "tack för maten" eller ett leende skulle sitta på plats när man lämnar matsalen.

Avslutningsvis kan man väl bara konstatera att gymnasiet i Karis trots allt är ett ganska vanligt gymnasium för en småstad som Karis. Skolan är praktiskt belägen mitt i centrum och såväl undervisningen som allt annat som berör skolan verkar fungera bra. Karis-Billnäs gymnasium har, på samma sätt som många andra skolor, både för- och nackdelar. Till fördelarna kan nämnas närheten till skolans personal, den trivsamma attityden bland alla elever och alla fördelar som följer med ett litet gymnasium i jämförelse med en skola i Helsingfors där man lätt blir "en i mängden".

Erik

"Jag älskar min skola" säger Frida andra årets studerande vid KBG

Porkalaparentesen

Som en inbiten Degerbybo kan man bara inte undgå att lära sig närbygdens historia då den praktiskt taget präntas i dig från den dagen då du börjar i grundskolan. De första åren handlar dock bara om museibesök och människor som kommer och berättar om hur det var och alla roliga bunkrar, i vilka det är absolut förbjudet att leka. Då du blir äldre blir detta allt intensivare och du börjar förstå allt mer vad som egentligen hänt på platsen du själv bor på och utforskar lite själv. Sedan flyttas du plötsligt upp till högstadienivå och inser att trots att du tyckt ämnet nästan var tråkigt förut, så har du nytta av det och vill lära dig mer. Plötsligt är det villkoret mycket svårare att tillfredställa då man inte går in något desto närmare på det i undervisningen i högstadiet.

Detta var åtminstone min egen verklighet och efteråt känns det kanske ledsamt att förstå hur mycket jag kanske gick miste om. Dock var det en del som fastnade i huvudet på mig och jag kan med gott samvete påstå att jag nog känner till en stor del av min hembygds historia.

Nu efteråt har jag dock märkt att de flesta inte ens vet vad Porkalaparentesen egentligen är eller när den har pågått eller vad som var meningen med den eller vilka konsekvenser den fick för dryga tusen personer. Om du ärligt frågar dig själv, vet du egentligen vad Porkalaparentesen var? I de flesta fall blir svaret sorgligt nog nej.

Det hela har egentligen sin grund i fortsättningskriget som pågick mellan 1941 och 1944. Finland hade då stridit mot Sovjet redan under vinterkriget men kommit fram till ett vapenstillstånd och fred 1940. I freden förlorade man dock landområden, bl.a. Karelska näset. Då Tyskland anföll Sovjet i juni 1941 förklara-

de sig Finland neutralt men då det fanns tyska trupper uppe i norra Finland och Hitler därtill i ett tal sade att Finland var på tyskarnas sida skickade Stalin in ryska bombflyg i Finland för att bomba olika flygfält och städer. Detta gjorde att Finland åter en gång befann sig i krig med Sovjet, kriget vi nu kallar fortsättningskriget.

Själva kriget hade tre skeden, men för Porkala är det det sista skedet som är det viktigaste. Finlänarna hade redan lyckats återerövra de områden man var tvungen att ge till Sovjet vid Ka-

var då de ödesdigra besluten kom. Finland skulle avstå från Petsamo, Salla och Karelska näset och man skulle också arrendera ut Porkala på 50 år. Det sistnämnda för att ryssarna lättare skulle kunna försvara sig mot attacker vid kustremsan då särskilt tyskarna hjälpt Finland under kriget.

Den 20 september kom så den ödesdigra dagen för alla de inom Porkalaområdet; de hade nu exakt 10 dagar på sig att få allting packat och flyttat tills ryssarna skulle flytta in!

För 12-åriga Kurt Flythström

Kurt Flythström idag

relska näset men man gick nu längre in. Detta ledde till att Stalin satte in ett störanfall vid denna punkt i juni 1944 och tvingade finlänarna till reträtt och förhandlingar med Sovjet i vilka man dock utgick som en förlorare.

Vapenstillståndet undertecknades 19 september 1944 och det

på Spofvas i Degerby kändes detta inte så chockerande som det kanske gjorde för de äldre på gårdarna. Kriget hade redan länge präglat bygden och många man från trakten hade också deltagit i kriget. Här hemma märktes kriget främst i det faktum att man ibland var tvungen att kasta sig ner på marken då ett bombflyg försökte spränga bron uppe i Solberg. Försöken misslyckades dock till 100%. Det andra faktumet var de ryska fångarna som fanns på gårdarna och som arbetade.

Vid Spofvas hade man två stycken som dock behandlades som vilka människor som helst då de åt med husfolket och praktiskt taget hade sin frihet i handen och skulle ha kunnat ge sig av när som helst.

Den 20 september ändrades dock allt. Allt skulle skördas, potatisen skulle tas upp och allt skulle flyttas iväg till ett främ-

mande ställe. Kurt berättar att han inte kunde känna så mycket förutom att alla plötsligt samlades och allting skulle gå med en väldig fart. Ingen visste dock vad som komma skulle. De ryska fångarna fördes också till en annan gård i kommunen från vilket de sedan skulle transporteras vidare till Sovjet. Deras öde är dock okänt.

Under den här tiden hade man inte så många bilar och de man hade tog högst 3 ton på flaket och gick väldigt långsamt. Därför var också det vanligaste transportmedlet häst som då främst transporterade hö. Också korna var viktiga att få med. Sista gången Kurt såg sin hemgård vid flytten var då han satt vid skanklarna på en kärra och såg alla 14 husen försvinna bakom sig.

Efter detta begav man sig till Sjundeå där man fick arrendera av gården Myrans vilket betyder att man dock inte behövde bege sig så långt. Där hade man sedan auktion på alla sina 20 kor för att få något att leva på samtidigt som man brukade jorden. Efter ett och ett halvt år flyttade man dock till Tenala och fortsatte sin vistelse där. Under dessa omständigheter berättar Kurt att man nog inte tänkte på att Finland förlorat de 3 andra områdena, man kände bara en förlust för att ha förlorat sin egen gård för 50 år framåt. Att man dock fick hållas tillsammans var något positivt då vissa familjer med mindre barn spreds ut i olika fosterhem.

Klockan 11 den 29 september sattes bommarna ned kring området som kom att kallas parentesen. Trots att alla evakuerats under tiden var det vissa som fick återvända eftersom gränserna för området varit så vaga och det sist och slutligen konstaterats att gården inte befann sig inom området. Enligt Kurt skedde detta även på Tyrís, som ligger ca 3-4 km in mot Solberg från Spofvas. Efter detta var det dock förbjudet att veta vad ryssarna höll på med på området och då tågen skulle passera Solberg drogs det för luckor för fönstren. Kurt berättar

att han en gång åkte med tåget under parentesen och att han då inte reflekterade desto vidare över det eftersom man var så inställd på att inte få tillbaka något på över 40 år.

Plötsligt den 17 september 1955 kom beskedet; Sovjet skulle avstå från Porkala. De politiska kontakterna i världen hade förändrats och förhållandena mellan Finland och Sovjet hade blivit varmare. Därför var den strategiska betydelsen av Porkala närmast obetydlig. För Kurt kom detta som en glad överraskning då han inte väntat sig att se sina hembygder förrän om 39 år. För honom blev det bara något spontant att komma tillbaka då hans far var tämligen åldersstigen och han var hemma här och det fanns heller ingen annan som kunde ta över.

Dock räckte det en tid innan befolkningen fick komma tillbaka. Den 26 januari 1956 öppnades bommarna för första gången igen, dock endast för militärer, journalister och kommunens styrelsemän då Degerby vid den här tiden ännu var en självständig kommun.

Han kommer dock ihåg första gången han kom tillbaka. Han kom först med tåg till Rödbrott till sin faster och därifrån skidade han sedan vidare. Att se allt på nytt blev något spännande men samtidigt en besvikelse. Alla 14 husen samt ladorna var nerrivna, endast grunderna fanns kvar i bästa fall. Mycket var förstört, bl.a. odlingsmarkerna som var fulla med tankspår. Det enda man kunde göra var att gå igenom all skog och andra marker och sedan bygga upp allting på nytt.

Det var också Kurt snabb med att göra och samma år som han kom tillbaka, 1956, hade han byggt upp huset i vilket han nu också bor, samt en lada som även den står kvar i denna dag. Han var också en av de första som hade sitt bygge klart. Det andra viktiga som genast gjordes var att man tog upp diken igen då man var tvungen att börja bruka jorden så snabbt som möjligt. Han

anser att detta var en bra tid att komma tillbaka, då man egentligen inte fick betalt för något men samtidigt kostade ingenting så överdrivet mycket heller. Dock var han tvungen att ta stora lån precis som alla andra, eftersom marken skulle betalas igen då staten ansåg sig ha sålt den då man gett ersättning vid evakueringen och allt skulle byggas åter. Tack vare inflation och dylikt klarade dock Kurt av att betala tillbaka allting efterhand.

Då jag frågar honom om han har en aning om vad gården använts till säger han närmast tvärsäkert att den förmodligen använts som övningsområde då han vid återuppbygget hittade skarp ammunition kringsspritt, dock inga värre sprängämnen. Han berättar också att det alldeles vid gården finns en bunker men att han aldrig kunnat gå in i den då han en gång försökt röja men allt rasat ihop igen. Han hittade dock också ett kabeldike som leder över Maggböle träsk i närheten av gården och det är också känt att på andra sidan träsket finns ett flertal bunkrar.

Det tog dock länge innan allt kunde återgå till en någorlunda normal livsrytm i området igen, Kurt gissar själv på att det tog ca 5-10 år innan allt var som normalt. Något som dock kom igång direkt var gudstjänsterna. Då ryssarna lämnade området var kyrkan i ett gräsligt tillstånd och man gissar att den använts som bio eller stall, bio är dock det alternativ som verkar troligast. Det tog dock inte mer än några månader innan man hade första gudstjänsten där igen, den ägde rum i februari 1956.

Vid den här tiden hade alla ryssar försvunnit, ingen fanns kvar. Det är bara olika fynd som gjorts som kan beskriva för oss vad som eventuellt hände på det vita området under de 11 åren. Det material som kanske väckt mest uppmärksamhet är filmrullen som hittades på Brasis ur vilken man lyckats få fram flera bilder, bl.a. på en flicka. Också olika inristningar i ladugårdarna

och på diverse saker berättar att det faktiskt levte andra människor här i 11 år, det är en del av vår hembygds historia.

Vid frågan om denna händelse påverkat hans sätt att se på det ryska folket utbrister Kurt strängt att visst, han har inte alls några väldigt trevliga eller positiva tankar om ryssarna så som de fick det att se ut med allting förstört. Han anser inte heller att de kunde ha haft en liknande gudstro som finländarna hade eftersom de så lätt kunde skända en kyrka. Han kan heller inte förstå varför ryssarna i första hand ville ha området då det blev tämligen dyrt för dem. Han påpekar dock en smula mildare att det ju inte betyder att han har något emot dagens ryssar utan det är desto mer deras förfäder han vänder sin ilska mot.

Han kan dock inte säga mera än att hela händelsen blivit som en naturlig del av hans liv och han vet inte heller om hans liv skulle ha tett sig annorlunda ifall evakueringsordern inte kommit. Numera tycker han att området blivit fullständigt oigenkännligt med alla nybyggen och det faktum att naturen igen fått växa i fred. Han säger också som i förbigående att om ryssarna arrenderat området i de 50 åren skulle det nog ha varit omöjligt att komma tillbaka då staten förmodligen skulle ha tagit över området När

Bunkern vid Brasis, längs med 51:an nära Ingå

jag till slut ställer frågan vad han skulle göra om samma order skulle komma nu och hur han tror att dagens ungdomar skulle reagera i en liknande situation, sitter han en stund och funderar men svarar mycket beslutsamt att han nog bara skulle vara tvungen att packa sina saker men att dagens ungdomar nog skulle reagera mera starkt på det eftersom de är så självständiga, de har en helt annan mentalitet. Eventuellt skulle man ordna demonstrationer men han anser sig själv för gammal för att själv delta i något dylikt. Dock menar han att för att samma sak skulle ske igen skulle

alla vara tvungna att reagera likadant och därför anser han att en liknande händelse är omöjlig.

Jag kan inte som en sista slutpunkt låta bli att fråga om han tycker att det är bra att man lär ut så mycket om händelsen åt dagens ungdomar, då den, trots allt, ganska ofta är på tapeten. Vid detta ger han mig en väldigt roande blick och frågar: "Vad tycker du själv?". Som ett konstaterande på detta kan jag bara säga ett klart ja. Annars skulle jag inte ha den minsta aning om vad som slutligen format det samhälle jag lever i idag, inte heller att det faktiskt har levte någon annan på samma område jag nu själv bor på. Plötsligt blir man glad över det lilla bymuseet som finns samt alla aktiva människor som forskat i allt detta och faktiskt även för ca 10 år sedan gav ut en bok om händelsen.

Det som värmer mitt hjärta ännu mer, är då han berättar för mig att även min släkt var en av de som kom tillbaka efter parentesens och snabbt byggde upp bygden på nytt. Det är också därför som jag nu som stolt Degerbybo kan säga att allt har byggts upp från grunden på nytt, även huset jag bor i, men det är ändå en del av vår historia!

Frida

En del saker lämnades kvar, så som denna kanon

Vår vecka i Alingsås

Livet som studerande på arbetsresa, t.h. Monica von Brömsen

När vi efter en lång bilfärd steg ut på vandrarhemmets gård, kändes det verkligen konstigt att vi var där, på *riktigt*. Alingsåsresan hade känts som en avlägsen, trevlig utfärd som skulle ske då skolan inletts. Ingen av oss visste riktigt vad det var vi hade gett oss in på och nu var vi plötsligt framme. Nu skulle vi, Niclas, Andreas, Johan, Alexandra, Amelie och Elena, plus Rektorn och Tilli bo på det före detta epidemisjukhuset i centrala Alingsås. Vi var alla nyfikna på vad vi skulle få vara med om under veckan som låg framför oss. Före resan visste vi

att vi skulle gräva i arkiv och även få besöka Göteborg en dag. Resan blev så mycket mer.

På **lördagskvällen** studsade ivriga forskarplantor runt utanför Bio Pallas. Det kändes som om vi var på väg på handbollsresa, eftersom vi startade från BK:s klassiska startplats. Spekulationen om hur den hyrda minibussen egentligen skulle se ut var vild. Vi elever drog en djup suck av lättnad när en mycket skranglig och rostig minibuss körde förbi oss utan att stanna. Istället stannade en vit, rätt ny minibuss, manövrerad av Rektorn. Den två timmar långa resan till Åbo präglades av förväntan och iver. Det var mycket liv i baksätet där vi elever satt, Tilli och Rektorn var mer dämpade i framsätet. Färden över till Sverige med Sea Wind tillbringade vi till största delen i sängen, men också i den minimala taxifreen samt i baren.

Söndagen började med att vi vräkte i oss av det goda gratis-

morgonmålet, för att orka åka bil hela dagen. Vi tömde också restaurangens lager på servetter, eftersom vi alla lyckats bli förkyllda passligt inför resan. Sedan steg vi av vår lyxbåt och satte oss i bilen som skulle bli vår bostad under hela den kommande dagen. I Gränna stannade vi för att äta och restaurangen Hjorten fick äran att bjuda oss på mat. Vi tyckte den platsen verkligen gav valuta för pengarna då vi till och med skulle få kaffe och kaka till efterrätt. Kakan visade sig dock vara ett litet ynkligt kex och vi fick bittert konstatera att svens-

Åka bil - och länge med...

"Farmare" med hamburger-bröd

Exkursion i Göteborg, rektor Bosse skymtar i bakgrunden

karna nog inte kan svenska. Måta blev vi ändå och gick glada ut för att utforska turiststaden.

När vi kollat i vilket skede av polkagrisbakandet de olika butikerna var gick vi åter till vår bil för att köra vidare genom Sverige. I Borås stannade vi också ett ögonblick och under den korta stunden hann vi tappa bort Andreas och Johan som fascinerade sprang in i skogen för att söka stenåldersgravar. De fann sina gravar men också en kossa som gjorde ett mycket djupt intryck på dem med sitt läte. Kossans frustningar var också orsaken till att Andreas och Johan kom springande ur skogen efter en stund en aning skräckslagna för att sedan berätta för oss andra om sitt äventyr.

Då vi i baksätena snörvlat och hostat i åtta timmar tills vi alla helt klart var smittade av sensom-

marinfluensan, nådde vi vårt mål Alingsås. Vandrарhemmet som skulle bli vårt hem den närmaste veckan visade sig vara mindre än väntat men intet ont med det. Det var mysigt och gemytligt och dessutom så gott som tomt på folk. Lyckliga och trötta efter resan kunde vi till slut somna in i våra nya sängar med rosa lakan.

På **måndagsmorgon** var det dags att bege sig till Alingsås museums arkiv, där vi möttes av en mycket trevlig Monika von Brömsen som var mer än villig att hjälpa oss yra finlandssvenskar som inkräktade på hennes arbetsplats. Där bläddrade Andreas och Johan i Alingsås tidning från krigstiden, medan Niclas och Alexandra samt Elena och Amelie plöjde igenom mappar med arkiverade papper, bland annat kvitton och namnlistor.

Från arkivet travade vi sedan

hurtigt iväg till Alströmergymnasiet, en skola med massor av elever och stora utrymmen. Där blev vi sedan serverade hamburgerbröd och farmare. (Nej, inga bilar eller byxor, utan biff med alternativt namn.) Vi åt i lärarnas matsal, där vi minst sagt skiljde oss från mängden. Efter den gemytliga matpausen återvände vi till Museets arkiv, där vi slet vidare till klockan sex.

Kaffepausen är också värd att nämnas, eftersom Ljungblads konditori blev vår så kallade "vakiopaikka". Där fanns otroliga mängder bakelser, gott kaffe och roliga lemonadsorter. Tillis favorit blev med tiden en grön bakelse med bruna kanter, som hette Dammsugare. Vi andra åt en mer varierad kost, fastän några av oss blev överförtjusta i de enorma chokladbollarna.

På kvällen packade vi in oss i vår kära bil och begav oss iväg till Ica Maxi, som motsvarar våra City Marketar. Där yrade vi sedan runt en stund och skaffade oss lite förnödenheter för några dagar framåt, bland annat kopiösa mängder näsdukar. Kvällen fortsatte sedan i en gemytlig samvaro i flickornas rum dit Andreas, Niclas och Johan alltid sökte sig. Den dåliga humorn utvecklades fruktansvärt under veckans lopp.

På **tisdagsmorgon** begav sig Andreas och Johan tillbaka till Alingsås museums arkiv för att bläddra vidare i Alingsås tidning. Vi andra styrde våra steg mot kommunarkivet, trodde vi, men vi fann oss själva plötsligt mitt i

Allt går med lite blod svett och tårar, fast inte utan viljan att få ledigt.

"Epidemisjukhuset, vårt hem"

ett ålderdomshem. Efter att vi frågat någon från personalen kom det fram, att vi nog var i rätt hus men bara hade tagit fel dörr och med hjälp av den nya informationen vi nu fick hittade vi fram.

I kommunarkivet blev vi väl mottagna av Eva Karlsson som berättade lite om vad hon hade för material och diskuterade med oss om hur vi ville jobba. Tomas Samuelsson dök också upp på kommunarkivet och berättade en mängd intressanta historier för oss. Han hade hand om folkrörelsernas arkiv och där fanns mycket material som var till stor hjälp då Alexandra och Niclas skulle forska i idrottskontakterna mellan Alingsås och Karis under krigstiden. Amelie och Elena studerade kommunarkivets olika listor över krigsbarn från barnkolonier och skolor.

Under vår matrast på Alströmergymnasium blev vi fotograferade för deras hemsida och efter det återvände Alexandra, Niclas,

Johan och Andreas till sitt arbete medan vi andra blev kvar på skolan. Vi gick först till ett av skolans lärarrum, som brukade kallas Bullerbyn. Från Bullerbyn sändes vi sedan ut för att hålla en lektion för en liten klass på sju elever. Vi berättade för eleverna om vårt projekt och om hur gymnasiet ser ut i Finland och eleverna var intresserade och frågade glatt om det som de inte förstod. Efter den långa arbetsdagen ställde vi till med en så kallad "Torr.tillifast" på vårt vandrarhem, gjorde en liten utflykt till en lekpark och somnade sedan sött.

Liseberg o. dalbana...

På **onsdagen** väntade oss en till Sveriges andra största stad, Göteborg. På morgonen skyndade vi iväg till den lokala tågstationen för att hoppa på tåget mot Göteborg. Väl framme möttes vi av en av Alströmer Gymnasiets rektorer, Bosse. Aldrig har en stadsrunda gått så fort! Vi sprang nästan från sevärighet till sevärighet, för att ibland stanna upp och syna någon historisk plats som Bosse berättade om på utmärkt göteborgska. Medan vi lyssnade, tog vi otaliga foton. Väl framme vid hamnen, skulle vi ta en båt över till en ö. Jovisst, en båt lyckades vi komma ombord på, dessvärre var det fel båt, som endast åkte över till närmaste ö för att sedan återvända till samma kaj. Då gällde det att rusa vidare in i staden igen för att ta en av de för Göteborg typiska spårvagnarna. Även göteborgarna erkänner att de blåa färdmedlen borde ha hamnat på museum för länge sedan. Men de passar ändå rätt

Djup koncentration, nu skall allt arbete vara klart!

bra in i stadsbilden, eftersom Göteborg i likhet med Stockholm är en gammal stad med många fina, gamla byggnader.

När vi kom fram till nästa hamn, där vi skulle ta en annan båt över till ön Brännö, märkte vi att vi var försenade till den. Då gällde det bara att vänta på nästa båt. Efter många om och men lyckades vi komma över till en gullig, typisk svensk ö, där bilar var förbjudna. På en restaurang åt vi sedan resternas rester i korvformat, nämligen isterband, en smakupplevelse, så att säga. På vägen tillbaka till båten vi verkligen inte ville missa, tog Bosse oss upp på Utkiket, varifrån man

såg hela Göteborg och lite till. Väl tillbaka i Göteborg fick vi äntligen shoppa, vilket vi väntat evigheter på. På kvällen märkte vi att det visst varit idel solsken hela dagen, eftersom nästan alla av oss faktiskt lyckats skaffa solbränna.

Torsdagen kom i vanlig ordning efter onsdagen även denna vecka och än en gång begav vi oss till Alströmers gymnasium för att utbilda deras elever. Denna gång var det minoriteter de ville ha undervisning om och medan Rektorn försökte förklara att det faktiskt finns finlands-svenskar, fungerade vi övriga som åskådningsmaterial. Vi blev

noga betraktade och fick besvara frågor som t.ex. om vi lyder under den svenska eller den finska lagen.

Efter en lektion begav sig Andreas och Johan åter till sina tidningar och Tilli, Lalla och Niclas begav sig ut på ett eget litet äventyr. Tillsammans med Tomas skulle de besöka ett så kallat "gubbdagis", detta var alltså ett ställe där en massa pensionärer träffades för att dricka kaffe, umgås och minnas gamla goda tider. Där gjorde de bland annat en intervju med Alvar Munter. Vi blev kvar i Gymnasiet med Rektorn för att än en gång berätta för några elever varför vi var i Aling-

sås och vad vårt projekt går ut på.

Allt jobb ska vara gjort, löd ordern för resten av dagen så vi bläddrade i tidningar och fotograferade timme efter timme tills allt material vi behövde från Alingsås fanns på en kamera, en dator eller en diktafon. När vi var klara med allt arbete gick vi till kebab-pizzeria Milano och köpte en massa mat som vi avnjöt på vandrarhemmet. Vår sista riktiga arbetsdag var nu över.

På **fredagen** fick vi sova ut litet, eftersom vi varit så duktiga dagen innan och fått allt viktigt gjort. Vi gav oss iväg i samlad trupp mot Alströmer för att avnjuta vår sista måltid på stället ifråga. Lite ledsamt var det att säga hejdå till några trevliga lärare. På eftermiddagen gav sig alla utom Tilli iväg mot Göteborg. Rektorn försvann på egen utfärd när vi nådde staden i fråga, medan vi andra siktade in oss på Nordcenter, ett mycket stort shoppingcenter. Där avnjöt vi först vårt dagliga kaffe med tilltugg.

Med någorlunda mättade mager begav vi oss mot Liseberg, ett måste när det gäller Göteborg – trodde vi åtminstone. Det visade sig, när vi väl var där, att vi alla blivit extremt gamla och tråkiga. Ingen av oss hade riktigt lust att åka någonting, det kan ju bero på att vädret var uruselt. Vi bestämde oss slutligen för att åka bergochdalbanan. Den var en höjdarer! Efter att Niclas hade åkt kanonkulan, begav vi oss tillbaka till centrum. Där besökte vi McDonalds och några butiker, förrän det var dags att åka hem tillbaka. Jo, epidemisjukhuset blev faktiskt som ett hem under veckan. Vi packade det sista och njöt sedan av den sista kvällen i Alingsås.

Klockan nio på **lördagsmorgon** satte vi oss med gråten i halsen i vår bil för att lämna Alingsås, som vid det här laget redan hade fått en plats i allas våra hjärtan. Vi tröstade varandra med att vi kommer att åka hit flera gånger och att vi kan bo på samma f.d. epidemisjukhus och äta kebab

hämtad från samma kebabställe och göra allting roligt en gång till och sedan började vi resan hemåt.

I Örebro tog hungern över och alla utom Rektorn var överens om att vi behövde riktig flottig kebab. Vi gick runt på måfå först, övertygade om att vi skulle springa på ett kebabställe i denna storstad men vi lyckades tydligen missa alla kebabställen galant. Med lite hjälp av en inföding hittade vi slutligen vårt kebabställe. Mätta och belåtna åkte vi sedan vidare för att nästa gång stanna vid Skokloster. Där tog vi tusentals foton och beundrade den stora fina byggnaden. Efter lite förfriskningar åkte vi sedan till hamnen för att invänta vår lyxfärja. Från bilfönstret betraktade vi med ett leende Rektorn och Tilli som stod vid hamnen och längtansfullt stirrade på Silja Line som anlände till hamnen, men Sea Wind är ju rätt söt ändå och lastbilschaufförer är trevliga människor så visst blev hemresan över havet också alldeles trevlig.

Det var trötta resedeltagare som infann sig i minibussen på **söndagsmorgon**. Med blandade känslor åkte vi mot Karis. Alla i bilen var överrens om att resan varit väldigt lyckad. Vid Bio Pallas packade vi oss ut ur bilen och alla åkte hem till sitt för att samla lite krafter inför den kommande skolveckan.

Veckan var på många sätt givande. Vi fick mycket nytt ma-

terial till projektet, både i text- och bildformat. Det kändes nästan som om vi reste in i det vi forskat om. Vi hade läst om platser och byggnader, men då vi fick åka till Alingsås och se dem kändes allting mer verkligt. Plötsligt satt vi och drack kaffe i Ljungblads konditori och visste att konditoriets förra ägares trillingflickor hade varit goda vänner till Karis köpingdirektörs dotter. Plötsligt satt vi där, framför statyn av Alströmer mitt i Alingsås och visste, att det var han som har fört potatisen till Norden.

Resan gav oss också en inblick i det svenska skolsystemet. Tacka vet man finska gymnasiet – här har vi åtminstone ordning på saker och ting! Det kändes lite kaotiskt, eftersom själva skolorna inte har så mycket att säga till om, utan de flesta beslut kommer uppifrån. I Sverige är gymnasiet det enda alternativet efter grundskolan för dem som vill fortsätta studera. Det gör att det på sätt och vis blir en blandning mellan vårt gymnasiesystem och våra yrkesskolor. De har olika inriktningslinjer så som yrkesskolorna här, men inga studentskrivningar. Så med andra ord behöver man inte alls slita lika mycket på andra sidan Östersjön för att få den vita mössan som här är guld värd...

Elena Lönnqvist,
Amelie Nissfolk

Vid resans slut... Väntar på båten...

Vi är själviska varelser

Att lyssna på nyheterna är som att sitta på sitt rum och fundera på vad man håller på med. Man kanske kommer fram till något. Efter det ser man klara-re men vad annat har förändrats än du?

Det 3 rikaste personerna äger mera än de 49 fattigaste länderna. För att alla skulle ha det lika bra som vi i Finland skulle det behövas 4,6 jordklot. Medan det dör ca 50 000 människor dagligen i hunger sätter vi otroliga mängder resurser på t.ex. kärnvapen. Man kunde utrota all fattigdom med bara dessa resurser. "Gud hjälper den som hjälper sig själv." Vi mördar otroliga mängder människor "hela tiden" runtom i världen (Mellanöstern). Om det här är vår vision om frihet så vad är det som är så hemskt med "terrorism" då?

Då WTC bombades i New York uppfattades det som ett brott mot alla mänskliga värderingar. Men då USA attackerade Irak var det motsatsen, ett frihetskrig. Intressant hur okritiska vi blir då vi tror att vi är hotade. Som om det skulle vara någon skillnad på "vårt" och "deras" sätt att mörda människor. I WTC attacken dog det ca 3000 människor. I Irakkriget har det dött ca 30 000 civila. Man kan inte kalla muslimska självmordsbombare för "terrorister" men låta västerländska soldater hålla titeln som "frihetskämpar". Då en muslimsk självmordsbombare spränger en buss med civila är det "terrorism". Men då USA med sina exakta vapen spränger familjehem i Irak är det "rättvisa". Är det inte så att västvärldens agerande också borde kallas för "terrorism"? Jag tar absolut ingen ställning för självmordsbombningarna men jag skiljer inte dem från vår "civiliserade krigsföring". Irakkriget och kriget mot "terrorismen" är ett sätt att behålla folkets förtroende hos makthavarna. Om det finns en gemensam fiende och en gemensam

strävan hålls folket i styr. Människor behöver en mening med livet och dessa krig har mera eller mindre gett den till det amerikanska folket. En liknande propaganda pågick också under kalla kriget. Med då Sovjetunionen föll behövdes en ny fiende. Religionerna är den andra faktorn som har använts för att hålla ihop folket. Genom denna krigskampanj faller också flera länder och människor inom ramen för globalisering-

en. Storföretagen kan sprida sig och trampa på u-ländernas utvecklingsmöjligheter. Enligt avtalet som USA framfört är tanken att man skall "köpa" Irak genom att globalisera marknaden och låta bankväsendet säljas. Det kanske är värt att nämnas att USA:s ekonomi mycket baserar sig på vapenproduktion. En stor mängd människor jobbar inom den branschen och något måste göras med produktionen. Och till allting behövs förstås olja. USA konsumerar 25 % av oljan på marknaden men äger självt bara 4 %. Så länge situationen ser ut så här kommer USA att behöva kriga med jämna mellanrum.

Det skall bli intressant att följa med vad västvärlden hittar på härnäst, nu när vi i årtal har mördat för religioner, nationalism och rasism. Kanske vi ber gud om förlåtelse och då "han" meddelar att "han" är en indian så får vi fundera ordentligt på ordet "sanning".

Allt detta är frågan om att vi inte accepterar varandra. Då västerländska soldater misshandlar irakier är det frågan om rasism.

Då ett antal européer dör i en olycka så stannar hela kontinenten upp och sörjer i långa tider. Men då det dör 50 000 människor dagligen i hunger utanför Europa så är det sällan ett samtalsämne. Vi accepterar dessa händelser p.g.a. att vi ser annorlunda människor som mindre värda. Alla svär i guds namn och beger sig ut på slagfältet med alla moraliska aspekter på sin sida. Vi måste sluta tro att våra sanningar är utvalda. Jag menar inte att man skall slopa en tanke om att något är "rätt" och att något är "fel". Jag tycker inte heller att man borde sluta söka sin egen "sanning". Men man måste utgå ifrån att andra också har en egen "sanning". Då man är osäker på sina egna tankar medför det att man försöker omvända andra. Diskussioner är önskvärda men att tränga in i situationer där det finns "försvarslösa" är omoraliskt. Därför borde man t.ex. undvika att en präst håller tal på en skolavslutning. Det är ett ställningstagande av skolan för kristendomen. Det finns en skillnad på att lära och att propagera. Ing-

en skulle heller acceptera om någon höll ett tal om hur ateism är den enda vägen till lycka och räddning.

Det finns inga svar på våra största frågor, hur och varför vi kommit hit, till en blå/grön planet med växter och vatten som har bildats ur någonting som har bildats ur någonting som har bildats ur ingenting som har bildats ur någonting. Det är väldigt absurt att vi krigar och grälar om just dessa frågor. Det handlar om att vi måste känna oss större än livet. Världen cirkulerar alltid runt oss och vi tycker att det måste finnas en större mening med allting. Vi ser oss själva som resultatet av en lång evolution. Vår verklighetsuppfattning har förändrats p.g.a. vårt utvecklade "förstånd". Människan är den utvalda rasen. Men är det den vita, svarta, gula eller röda mannen som är mest utvald? Homosexuella är förstås inte lika mycket värda som vi som är "normala". Kanske de som har rött hår och stora fötter också borde förbjudas vissa rättigheter. Vi tycks försöka bygga en perfektion som vanligt, jag hoppas att det inte lyckas. Vi vill väl kunna kalla oss individer i fortsättningen också. Det är intressant hur vi uppfattar meningen med livet och hur mycket vi behöver den. Om det finns en tanke, hur sjuk den än är, som flera följare är det tillräckligt för att få människor att mörda i dess namn. Vår tro på universella sanningar är ganska absurd eftersom allting är subjektivt. Jag vill inte leva någon annans tankar och sanningar. Livet är för värdefullt för att man skall sitta på en stol och krama en "ruta". Vad jag försöker säga är att man kunde låta alla människor få leva i fred hur de finner trevligt sin ca 80-årstid här i livet. Men om jag skulle veta vad jag talar om skulle det vara det jag vill få fram.

Kanske jag har rört mig med fel människor om kvällarna.

Johannes

(Bilden:

www.forum.belmont.edu)

Super Size Me

Filmen Super Size Me gjordes av den amerikanske filmregissören Morgan Spurlock. Hans mål med filmen var att visa alla hur onyttigt det är med skräpmat, eftersom fetma är ett oerhört stort problem i USA för tillfället och Spurlock anser att det till stor del är snabbmatkedjornas fel. Därför sätter han sitt liv på spel genom att leva på bara det som McDonalds har att erbjuda i en månad. Reglerna för undersökningen var att han var tvungen att varje dag äta tre mål mat på McDonalds och att under experimentet gå igenom hela menyn. Om personalen frågade om han ville ha "Super Size" (en extra stor Pommes Frites och läsk) var han tvungen att tacka ja. Det grymma med Super Size-menyn var att drickan var hela två liter. Vår egen klassiska Big Mac måltid motsvarar en barnmeny i USA.

Resultatet av undersökningen chockerade både honom själv och läkarna. När han började experimentet var han frisk, i god kondition och vägde 84 kilo, men efter en månad hade han gått upp elva kilo och fått förhöjda kolesterol- och levervärden. Dessutom blev han deprimerad, fick ont i huvudet och förlorade sexlusten.

Den här filmen är mycket underhållande och informativ, men samtidigt väldigt skrämmande. Det här problemet börjar ju också komma till vårt eget land i takt med att våra matvanor bara blir sämre. I filmen får vi också följa med då Spurlock besöker skolor och näringsfysiologer. Dessutom intervjuar han vanliga amerikaner på gatan och många visar sig veta skrämmande lite om vad de stoppar i sig. Jag tycker att filmen är bra, eftersom den är både underhållande och informerande. Den kunskap som filmen ger gör att man i framtiden tänker efter en extra gång innan man stoppar i sig sin nästa hamburgare.

Jens

Bowling For Columbine

Michael Moore har varit framme ännu en gång. Bowling for Columbine är en underhållande, skrämmande och tankeväckande dokumentär om världens huvudstads dvs. USA:s vapenberoende.

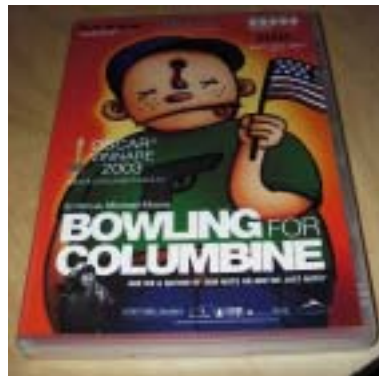
I filmen undersöker Moore bland annat den tragedi som utspelade sig i Littleton, då två tonårspojkar mördade 13 skolkamrater och sedan sig själva. Moore försöker också finna en orsak till att det i USA sker ca 11 000 mord med vapen varje år, när det i Canada sker ca 400 i ett land där det finns 7 milj. vapen och 10 milj. familjer. Moore reser runt i USA och diskuterar med t.ex. National Rifel Organisations högsta man för att försöka få ett svar på orsaken till de många dödsskjutningarna i landet. Denna skyller på USA: s oroliga historia, men det förklarar inte varför det då inte också sker lika många dödsskjutningar i Tyskland eller Storbritannien, vilket poängteras i ett av de korta filmklippen som dyker upp här och där.

Rockmusiken får också skulden och då går Moore och diskuterar med Marilyn Manson för att höra hans åsikt om anklagelserna.

Filmen får en att tänka och känslorna visar sig hos publiken. Filmen har blivit belönad med en Oscar statyett för bästa dokumentärfilm år 2003 och det priset motsvarade enligt mig filmens kvalitet.

Alla borde ta del av denna "underhållning".

Erik

På andra sidan finska gränsen

Under höstlovet besökte jag och min familj Lappland. I Lappland hade jag aldrig tidigare varit så jag var minst sagt nyfiken på vårt lands nordligaste delar.

Efter en ca tolv timmar lång bilresa från Karis nådde vi vårt mål, Muonio, en liten stad i Finlands arm.

De norra delarna av Finland gav inga större överraskningar, en ren där, en turistshop där osv.

Det är ungefär som vilket område som helst som fått en smak av turism, förutom att risken där finns att en renflock springer över vägen och skapar panik för de resande som är vana att börja skriva testamente då en älg syns vid skogskanten.

(Ja, då menar jag de områden av Lappland som är mera turistinriktade, de övriga områdena är i stora drag skog och ödemark med en hel massa renflockar)

(Och om någon inbiten Lapplandsfantast anser att min bild är trångsynt, så eh, skriv en insändare)

Så Lappland på den finska sidan gav inga större upplevelser om man då bortser från den underbara naturen och de filuriska renarna.

Så efter några dagar räckte inte idéerna längre till för att underhålla oss i vår stuga. Så vi fick idén att ta en sväng till Sverige, som låg runt knutarna.

Vi kör över gränsen...

Norra Sverige, vad i helsike? En mera deprimerande plats är svår att hitta i våra knutar, grattis gravgården du är inte längre nummer ett!

Kilometer efter kilometer av ödeslandskap som endast avbröts av enstaka sönderuttnade stugor man inte var säker att någon bodde i, trots att det fanns en rostig bil stående på

gården.

Ibland såg man dock en aning morbida skyltar som Övergiven Djurkyrkogård eller Riksgräns 1km, som fick en att fundera om man hamnat i en skräckfilm av något slag. "På flykt från döda djur till det närliggande Finnlandet"?

Det var avdankade torp och vägar som ibland tycktes vara gjorda för hästvagnar, inte det första man tänker på när man hör Sverige.

Ja, skicket på detta område förklaras väl av deras krassliga ekonomi, jobb finns knappast inom 100 kilometer och att största delen av befolkningen är gammal och åldrande ger väl knappast någon "boost" åt deras ekonomi.

Eftersom befolkningen på detta området är så liten och gles är det inte underligt att det inte finns någon kommers alls, inte en butik inom tiotals kilometer.

Inga konsumenter inga försäljare...

Vissa kanske ser något komiskt i att gamla människor måste släpa sig 80 kilometer till närmaste dammiga lanthandel...

Inte jag, mina kondoleanser till både gamlingarna och deras rullatorer.

Att det pratas finska i området visste jag sen tidigare, men trots det, kom det som en chock när jag stod i Konsum och hörde diskussioner på finska. Hää?

Det kändes dock bekvämt att för en gångs skull kunna kräva svenska av någon som inte behärskade det fullständigt, det låter kanske bittert, men efter många "en puhu ruottia" i mellersta Finland lät dålig svenska som ljuv musik.

Är man i norra Sverige kändes det

nästan som ett måste att besöka Pajala, som fått uppmärksamhet tack vare Mikael Niemis "Populärmusik från Vittula".

Och ja, det finns ett ställe som heter Vittula, jag har fotobezis.

Pajala kändes som en storstad efter alla Mudoslompolon och dylika byar som låg i "trakten".

Även i Pajala talades det friskt finska, eller rättare sagt meänkieli eller något i den stilen.

Jag hade aldrig trott att man kunde få finska att låta brutalare än det redan låter.

Detta var innan mina öron fått bevittna; MAKSAETTEKSETE EUROILL när jag oskyldigt försökte köpa sockerdricka i Konsum.

Undrar hur romantiskt deras "Minä Rakastan Sinua" låter, säkert vackert nog att få vilken karelsare eller insjöfinne som helst att tappa hakan.

Ja, men efter att man besökt Pajala och dess "närrakt" kan man i alla fall skryta med att man varit där, kanske kan man kläcka ur sig en vit lögn och berätta om hur man såå kände igen miljöerna från Vittula boken.

Men fastän du inte har ett behov av att känna dig kulturell så rekommenderar jag varmt att man en gång under sitt liv bevitnar norra Sveriges mörka hemlighet, om inte av annan orsak än för att lära sig att 2 timmar i bilen *Inte* är en lång tid.

Så är du på skidresa och känner att du har tid över, kör över gränsen och hälsa på våra finska bröder på svenska sidan!

Hans-Peter

Lord of the Flies

The Englishman William Golding (1911- 1993) produced eleven great novels during his lifetime and got the honour of receiving the Nobel Prize for Literature in 1983. Golding's first, and most widely read novel is "Lord of the Flies" which appeared in 1954.

Paul Stebbins directed the masterpiece into a play, and after finding our seats in the theatre, right in front of the stage, the eight of us from English course nine were about to see the performance and travel back to the 1950s during wartime...

Lord of the Flies is about a group of British boys stranded on a desert island after an air plane crash. All the grown-ups are killed in the accident, and the boys have to manage on their own. They try to stay civilized,

but with no guidance from adults they become violent and tyrannical instead.

Bullying, hunting for pigs and imaginary beasts, and even murders take place as the time is passing on the island. Finally they get rescued, and the insanity ends.

The story is very serious and Golding wants to highlight the importance of rules and societies, the boys' desire to kill and live wildly just drives them into madness.

This tragedy is made into a tragicomedy on stage, with lots of ironical and funny moments. With no special effects or music but their own voices, and with just simple scenery, the female actresses playing the boys do an amazing job. All five of them are very talented and outstanding in

their own way, and they play with such feeling insight that it truly is a pleasure to watch the play from the first minute to the very end.

The performance was over my expectations, the way they managed to dramatize the serious plot into an interesting play with a funny touch was incredible. I highly recommend the play Lord of the Flies to anybody willing to sacrifice a cold October evening to be a little cultural.

Michaela Backman

Trilogin om Arn

Trilogin om Arn utspelar sig främst under 1100-talet och är skriven av Jan Guillou. Arn växer upp under en tid då erikar, sverkar och fokkungar kämpar om makten inom de tre kronornas rike som ännu är uppspjälkat i tre områden.

Då Arn som liten mirakulöst återkommer till liv efter en olyckshändelse har hans föräldrar lovat att sända honom till kloster om han bara får leva. Arn sätts följaktligen i kloster som en liten pojke och växer upp med andra principer och värderingar än de utanför murarna. Han anser dock att Guds största gåva till honom är hans sångröst. Förutom alla de språk och filosofer han lär känna blir han också upplärd inom stridskonsten av broder Guilbert och har snart en mer finslipad teknik och styrka än andra nordbor. Detta är han dock omedveten om ända tills han kommer utanför

klostermurarna och i självförsvar dödar två män.

Som 17-åring återvänder han till sin hemgård och sin familj som blivit mycket stark och rik. Han finner också sitt livs kärlek, men då han också förenat sig med hennes syster köttsligt döms han till en mycket hård dom; 20 år som tempelriddare i Jerusalem. Arn kämpar de 20 åren långt ifrån sitt hemland ständigt med sin kära i tankarna eftersom han gett henne ett löfte att hämta ut henne. Som om det varit ödet träffar och blir han förtrogen med de feltroendes stora ledare, Saladin, vilket senare skonar honom då de kristna p.g.a. dumdristiga ledare förlorar Jerusalem. Dock vill Saladin först ha hjälp av Arn men för detta blir han stort belönad innan han återvänder hem.

Hans släkt och hans käraste har nästan gett upp hoppet då Arn anländer med sitt ansikte ärrat

och rätten att fortfarande bära tempelriddarnas utrustning. Han får då också för första gången träffa sin son. Arn gifter sig slutligen med sin Cecilia och börjar rusta upp gården som han gett till henne i bröllopsgåva. Som hjälp har han bl.a. de män som han tagit med sig från Mellanöstern med olika kunskaper.

Arns planer är att bygga upp en armé för folkkungarna lik den som tempelriddarna hade. Detta för att se till att folkkungarna skall behålla sin position och inte bli hotade. Arn och folkkungarna vinner också flera slag mot danskarna och Arn blir föremål för stor respekt. Då han slutligen dör är han en stor man som hjälpt upp bl.a. landets armé.

Trilogin är intressant och välskriven, dock måste man vara historieintresserad för att helt sätta sig in i handlingen.

Frida

DOPNING - en idrottares frestelse

Med dopning avser man i allmänhet prestationshöjande medel. Den allmänna uppfattningen är att dopning är någonting totalt förkastligt. Det finns ju ändå vissa personer som anser att man borde tillåta dopning. Då kan man ju ställa sig frågan hur idrottsvärlden skulle se ut om det skulle vara tillåtet att fylla kroppen med hormoner? Skulle vi ha en massa hormonfyllda idrottsmän som gör upp om medaljerna i alla mästerskap, eller skulle idrottarna förstå att det inte lönar sig i längden? Hur skulle det gå med all junior- och motionsidrott? Troligen skulle ju inga föräldrar vilja att deras barn är med i en verksamhet som är farlig för hälsan. Det skulle nästan säkert ta kol på idrotten som det populäraste fritidsintresset.

För tillfället är ju all form av

dopning totalt förbjudet. Trots det hör man nästan dagligen om något nytt dopningsfall i någon idrottsgren. Vi i Finland har ju också som bekant egna erfarenheter av problemet och nuförtiden stämplas ju de flesta finländska idrottare för att vara dopade så fort de gör en bra prestation. Som "tur" så händer det ju som bekant inte så ofta nuförtiden.

Men hur som helst så har ju männen på de mäktiga posterna bestämt sig för att ta tag i problemet. Nuförtiden blir ju en idrottare på världsnivå testad med mycket jämna mellanrum. Under tävlingssäsongen utförs tester på de bästa i en tävling och dessutom tar man ut några slumpvis valda idrottare i varje stortävling. Däremellan gör den internationella antidopningsorganisationen WADA en hel del över-

raskningstester som går ut på att man söker upp en idrottare när han/hon är på träningsläger och testar honom eller henne utan att ha meddelat på förhand. För att veta var idrottarna befinner sig har man en regel som säger att idrottarna skall meddela med jämna mellanrum var på jorden de befinner sig. Frågan är om det verkligen är klokt att en idrottare på toppnivå måste meddela var han eller hon befinner sig utan att bli avstängd. Jag tycker det är ett ganska hårt straff om man blir avstängd i två år för att man har glömt att meddela var man är på semester.

Annat var det förr. Ännu för tio år sedan var det ganska ovanligt med dopningstester och alla har vi ju sett "kvinnliga" kulstötare från det gamla östblocket. Det är ett ganska bra ex-

empel på hur det skulle gå om dopning skulle tillåtas. Kvinnor som deltog i kulstötning eller kastgrenar i övrigt hade en tendens att se väldigt manliga ut och de flesta känner ju till att det inte berodde på vad de åt och drack eller hur de tränade. Dessa idrottsskivnor har ju på senare tid fått byta kön eftersom ingen trodde att de var kvinnor. Här kommer en liten jämförelse på resultaten från Moskva-OS 1980 och från vårt eget friidrotts-VM i år. I kula var resultatet för 25 år sedan 1,90m längre och i diskus fyra meter längre. I båda dessa grenar är för övrigt också världsrekorden redan kring 20 år gamla.

En annan intressant jämförelse när det gäller världsrekord är antalet världsrekord inom friidrotten som är gjorda på 80-talet jämfört med världsrekord gjorda inom simningen. I friidrott för damer är tolv av världsrekorden från 80-talet, fyra från 90-talet och sex från 2000-talet. Att det är sex på 2000-talet beror på att det finns en hel del nya grenar som stavhopp, 3000m hinder och slägga. För herrar är statistiken följande: två från 80-talet, fjorton från 90-talet och sex från 2000-talet. Motsvarande siffror inom simningen för damer är fyra från 80-talet, två från 90-talet och fjorton från 2000-talet och för herrar inget från 80-talet, ett från 90-talet (1999) och nitton från 2000-talet.

Skillnaden mellan dessa två grenar är mycket stor. Om man analyserar rekorden kommer man fram till att nio är gjorda av någon från det foma östblocket. De övriga tre är gjorda av USA:s Florence Griffith-Joyner (100m, 200m) och Jackie Joyner-Kersey (sjukamp). Ingen av dessa rekordhållerskor har någonsin åkt fast för dopning men man misstänker nog att dessa rekord är byggda på lite annat än havregrynsgrot. Jag tror att orsaken till att det främst är kvinnliga rekord som är från 80-talet är att öststaternas dopningsexperiment inte fungerade lika bra på männen eftersom det var testosteron man använde.

När man funderar kring dessa världsrekord kan man inte låta bli att slänga fram tanken om att alla världsrekord borde slopas så att även nutidens idrottare skulle ha någon chans att slå rekord. I Tyskland har man redan allvarligt börjat fundera på att stryka

alla nationsrekord som är gjorda före 90-talet, eftersom de idrottare som har rekorden har bett om att de skall strykas. En betydligt radikalare tanke är att man arrangerar särskilda tävlingar för dopade och för icke-dopade idrottare. Vad skulle publiken tycka om tävlingar där alla medel är tillåtna och rekord skulle slås på löpande band? Idrotten och speciellt friidrotten har ju utvecklats till att allt mera handla om att slå rekord. Nuförtiden är det i princip bara i mästerskapstävlingar som idrottarna tävlar man mot man. I alla stora penningstinna galor finns det alltid ett par så kallade "harar" som skall hålla uppe en på förhand bestämd fart. Jag tycker att det här har förstört idrottens egentliga syfte, alltså att tävla om vem som först korsar mållinjen. Jag vill ha tillbaka den klassiska ädla tävlingen där man respekterar motståndaren och kämpar till sista blodsdroppen om segern. Den dagen då löpningen har kommit till ett sådant skede att barnen i Afrika drömmer om att bli "harar" när de blir vuxna hoppas jag att aldrig kommer.

Vi utgår nu från att man bestämmer sig för att godkänna dopning som en del av träningen. Troligen skulle ju den viktigaste tävlingen ske i olika laboratorier där man framställer olika medel. Den nya melodin skulle troligen bli: ju mer dopad desto större chanser och om man bestämmer sig för att inte dopa sig så skulle man troligen inte ha någonting i tävlingarna att göra. Vad skulle då publiken då föredra? Jag har inte så höga tankar om människan så jag tror tyvärr att tävlingarna med tillåten dopning skulle bli populärare ur åskådersynvinkel. Själv skulle jag inte vilja se en 100-meters final med åtta herrar fullproppade med steroider och hormoner, och absolut inte en motsvarande för damer!

En betydligt mer dramatisk metod är den som Staffan Bruun beskriver i sin bok "Kinesisk roulett". Den går ut på att man transplanterar djurgener in i människor. Kastare skulle få björmgener, hoppare kängurugener och löpare hästgener. Det skulle troligen kännas både komiskt och konstigt med kineser med fyra hästben på startlinjen till ett 400 meters lopp. Men vem vet, kanske det är det som är idrottens framtid?

Jag kan annars avslöja ett knep som brukar fungera när det gäller att avslöja dopade idrottare. Nästa gång du ser på en friidrottstävling så skall du titta deltagarna i ögonen och de flesta av dem som har svaga nyanser av gult är förmodligen dopade, eftersom gula ögon är ett typiskt tecken på steroidbruk. De som är dopade så att det syns i ögonen är ofta klädda med stora kepsar, solglasögon eller liknande föremål. Det här systemet har hittills fungerat bra för mig. Ett annat system är att kolla nationaliteten på idrottare som plötsligt gör stora framsteg. Speciellt på ryssar har denna taktik fungerat bra. Deras kultur är ju ändå lite annorlunda eftersom idrotten ofta är enda chansen till ett dragligt liv, men det är en annan historia.

För oss som bara tävlar för att det är roligt tycker jag inte att dopning är någonting nödvändigt. Jag har ändå inte kunnat låta bli att fundera på vad som egentligen skulle hända om man skulle dopa sig. Ingen förutom den som man får dopningen ifrån behöver ju få veta något. Det skulle vara ganska lätt att träna upp sig i topptävlings och sedan när man har gjort det så slutar man dopa sig, men då är man ju redan på toppen. Här i Finland tror jag inte att det finns särskilt många som sysslar med sådant här, men i många andra länder kan jag bra tänka mig att lovande talanger blir frestade av sina tränare att använda dylika medel.

Jens

(Bilden: www.hogan.ohio.com)

Skall vi bry oss om några rag-heads strider i Mellanöstern eller inte?

Varför är det nästan alltid något om Mellanöstern i nyheter-na? Varför skall vi behöva höra om ett ställe som är så långt härifrån? Hur berör det oss? Kan araberna och judarna inte sköta det själva?

Orsak nummer ett: OLJA! OLJA, OLJA, OLJA! Olja är för tillfället den viktigaste faktorn inom ekonomin på jorden. Olja är den viktigaste råvaran på jorden, och det finns begränsade mängder kvar av den. Två tredjedelar av jordens kända oljeresurser finns i Mellanöstern, världens två oljerikaste länder är Saudiarabien och Irak. Det här vet väl alla. Var är problemet då? Största problemet är staten Israel, som många araber inte kan acceptera. Israel grundades 1948 på Storbritanniens tidigare mandatområde Palestina, området var besvärligt eftersom både palestinierna och judarna ansåg sig vara det folk som skulle styra där. FN hade nog föreslagit en delning av området i ett Palestina och ett Israel, men palestinierna accepterade inte delningsplanen. Israel förklarade sig alltså självständigt precis när de sista brittiska soldaterna

Israels försvarsminister från våren 1967, legenden Moshe Dayan.

Israel före och efter Sexdagarskriget 1967.

var på väg ut ur Palestina. Grannländerna Egypten, Jordanien, Syrien, Libanon samt nära place-rade Irak anföll. Judarna visade sig ändå vara segare än väntat och slog tillbaka anfallet, och då ansåg araberna att Israel hade försatt dem i en skamlig ställning och väntade på en möjlighet att få hämnd. De planerade palestinska områdena slogs ihop med de arabländer de hade gräns med. År 1956 anföll Israel Egypten enligt en hemlig överenskommelse med Storbritannien och Frankrike, vilka båda också blandade sig in i konflikten. Egypten led en total militär förlust och bara FN lyckades stoppa kriget och återställa situationen till status quo. Nu vann alltså Egypten en diplomatisk seger medan Britannien och Frankrike led en prestigeförlust, Israel hade bara påmint Egypten om att judarna tar sitt lands tillvaro på allvar.

Problemet blev på riktigt katastrofalt först 1967 när Israel mellan morgonen den 5 och kvällen den 10 juni fyrdubblade sin yta i ett "preventivt" krig, man väntade sig nämligen ett egyptiskt anfall när som helst.

Under det så kallade "Sexdagarskriget" visade Israel att landet utan utomstående stöd

kan vinna ett offensivt krig mot tre större länder, nämligen Egypten, Jordanien och Syrien. Operationen är militärt sett säkert världshistoriens mest otroliga, men om man ser med ett litet bredare perspektiv var kriget en total katastrof för Israel, nu blev nämligen majoriteten av palestinierna inom Israel. De flesta släpptes snabbt ut till grannländerna där de hamnade i flyktingläger där förhållandena var hemska. Bitterheten bland palestinier-na ökade. Dessutom var situationen en katastrof för arabländerna, aldrig hade de hamnat i en lika skamlig situation förr – och dessutom hade de ju förlorat viktiga landområden.

Hösten 1973 anföll Syrien och Egypten Israel i ett försök att hämnas. Den här gången lyckades de nästan eftersom Israel var helt överraskat. Till sist lyckades Israel med hjälp av vapen från USA stoppa arabernas anfall och tom. utöka sitt område. Arabvärlden reagerade ändå på USA:s hjälp till Israel med att minska på oljeproduktionen, och följden blev att oljepriset mitt i allt sköt upp i skyarna. Det här visar att vi minsann måste bry oss om var som hände i Mellanöstern. Kriget slutade, men världens ekonomi

Israels nuvarande premiärminister Ariel Sharon från högerpartiet Likud.

hade tagit allvarlig skada.

1979 lämnade Israel tillbaka Sinaihalvön åt Egypten, men behöll resten av "de ockuperade områdena". Den 15 augusti 2005 började Israel evakuera sina bosättningar på Gazaremsan, ett område Israel hade behållit sen kriget 1967. Ariel Sharon var avgörande både i grundandet och evakuerandet av bosättningarna. Nu försöker man få igång en fungerande palestinsk stat i Gaza och på små områden på Västbanken, där en del bosättningar har evakuerats. Framgången har ändå varit dålig hittills med terroristattentat och Israels operationer mot "misstänkta terrorister" i området. Dessutom försvarar Israel sina intressen i området med att ordna demokratiska val där inga andra partier än Israelvänliga moderata får delta. Inga av "hårda linjens" arabpartier får delta, fast Israel självt leds av Ariel Sharon, den klassiska "hårda linjens man". Var är demokratin här?

Varför borde vi då bry oss om USA:s närvaro i Mellanöstern? Konkret känner vi ju direkt att bränslepriserna är höga, vilket ändå till en stor del beror på att efterfrågan har ökat massor med t.ex. ökat antal bilar i Kina medan stormar i Mexikanska golfen har skadat produktionen. Andra följer av situationen? En liten detalj som terrorism skall vi väl

inte glömma. I vår tid är den arketypiska terroristen en galen arab i turban som inte har något förstående för mänskliga värden. Det här är ju långt från sanningen, men terrorn existerar. Varför? Vad har vi gjort för fel? Vi har INTE gjort något fel utan politikerna i speciellt USA har gjort. Vissa hårda linjens muslimer, som bl.a. Osama bin Laden, tycker inte om att USA blandar sig i Mellanösterns politik hela tiden. USA har traditionellt stött Israel, USA rustade i all hemlighet Irak i kriget mot Iran på 80-talet, Storbritannien tränade saudiska säkerhetsstyrkor, USA kom 1990 till Saudiarabien för att skydda landets olja från Iraks möjliga anfall efter Kuwaits ockupation, sen krossade USA Irak i början av 1991, 2001 anföll USA Afganistan, 2003 anföll "de villigas koalition" med USA i spetsen Irak igen utan minsta orsak. Här är en liten del av Västvärldens inblandningar i Mellanösterns politik, om det inte gör vissa personer bittra så gör inget. Med sådant beteende som USA och Israel har, och med en massa utbildade och förbannade människor är det inget under att det finns massor med rekryter för rika, välutbildade män som Osama som bara har egna politiska mål i sikte. Hårda linjen har det lätt: fienden är rik, spelar smutsigt spel och är hypersekulariserad. Det är lätt att motivera utbildade människor att anfalla

den här sortens fiender. Varför anfaller terroristerna inte bara USA och Israel då? Det måste vara frågan om att man inte ser alla olika länder i Europa och Nordamerika som så hemskt olika, samma sekulariserade idioter är väl alla. Lika tänker många om alla araber, är inte det frågan om samma folk, alla är de onda. Lika tänker väl en del västerlänningar om svarta, asiater osv..

Vad kan vi göra åt saken då? Mycket svårt att säga, men det kommer att kräva årtal av tålmodigt arbete om vi ens vill drömma om fred i världens mest krigiska område.

Till slut ett par citat ur boken "Six Days" av Jeremy Bowen för att demonstrera olika synsätt:

"Eufori efter vinst är farligt. Men ännu värre är ändå arrogans. Man slutar att tänka och lära sig"

Uri Gil, israelisk jaktplanspilot

"Jag vill ha fred – men hur kan jag lära mina barn att sträcka ut sina händer åt andra när jag bär på så mycket smärta i mitt minne?"

Fayek Abdul Mezied, palestinsk arkivarie

(Nestors egna översättningar)

Nestor

(Bilderna: de.wikipedia.org, www.theocracywatch.org, www2.rnw.nl, www.atlastours.net)

Utsikt över Jerusalem, en helig stad för tre religioner. Staden är fortfarande ett problem, vem skall bestämma här?

Hotet från havet

Under det senaste året har det ofta talats om tsunamin och hur mycket sådana vågor kan ödelägga. Händelserna i Sydostasien var katastrofala och återuppbyggnaden tar lång tid. Tänk dig då om en tsunami skulle uppstå i Atlanten, tänk vad den skulle leda till. Detta kan faktiskt hända någon dag, kanske inom detta århundrade, kanske först om 10,000 år, men det kommer att hända.

Orsaken till en jättevåg i Atlanten skulle vara att en del av ön La Palma, som hör till Kanarieöarna, gled ner i havet. Cumbre Vieja är ett vulkaniskt område på La Palma och ett stort landstycke på vulkanens västra sida rämnade och gled flera meter mot havet under ett utbrott år 1949.

Cumbre Vieja brukar få utbrott med 25 till 200 års mellanrum. Det finns en teori om att vattenansamlingar inne i berget hettas upp vid nästa utbrott och berget klarar inte av att hålla landstycket kvar utan bergssidan kollapsar. Raset kan orsaka en så kallad megatsunami, en som störst 650 m hög störtvåg som rusar iväg över havet med en 720 km/h hastighet!

Vågor som är över 100 m höga kallas för megatsunamin. Dessa vågor uppstår oftast då meteoriter träffar havsytan eller vid stora jordskred. Vågor av denna storlek kan höras ofattbara men i Lituya Bay i Alaska uppstod det verkligen en sådan våg 9.7.1958. Skogen kring viken skövlades över en halv kilometer upp längs sluttningarna! Som tur var området i stort sett ödemärkt och "endast" två personer som var ute med båt i natten omkom.

Om en tsunami uppstår i Atlanten sprider sig vågorna i en cirkel utåt från La Palma. Största delen av vågorna riktas mot Amerika för att bergssidan som kollapsar är på öns västra sida. Det som människorna är mest bekymrade över är vad som händ

der när tsunamivågorna når fram till USA:s östkust. Då vågorna om några timmar efter raset når kusten har de redan blivit mindre men kan fortfarande vara 50 meter höga och kommer att nå 20 km in i inlandet. Alla miljonstäder längs Amerikas kust vore nära sitt slut.

Även om det värsta med en sådan katastrof är att det säkert omkommer en hel del människor och städer och byar förstörs är det också ekonomiskt sett en världsomfattande katastrof. Ett totalt kaos skulle utbryta, och då har man bara tänkt på förstörelsen av USA:s kust. Vågorna skulle också slå emot Sydamerikas och Afrikas kuster. Kanarieöarna, Madeira och öar i Karibiska havet skulle bli översköjlda. Vågorna mot Europa vore mindre men de skulle ändå nå fram till Portugals, Storbritanniens och Irlands kuster. Vissa forskare tror att små vågor skulle orka allt upp till Grönland och på vägen träffar de säkert Island också. Forskare tror att så mycket som 100 miljoner människor kan drabbas av megatsunamins framfart.

Vad kan man göra för att förhindra denna katastrof? Det är viktigt att folk är medvetna om att detta kan ske och det talas mycket om att Amerika borde göra upp en plan hur amerikanerna skall klara av situationen om

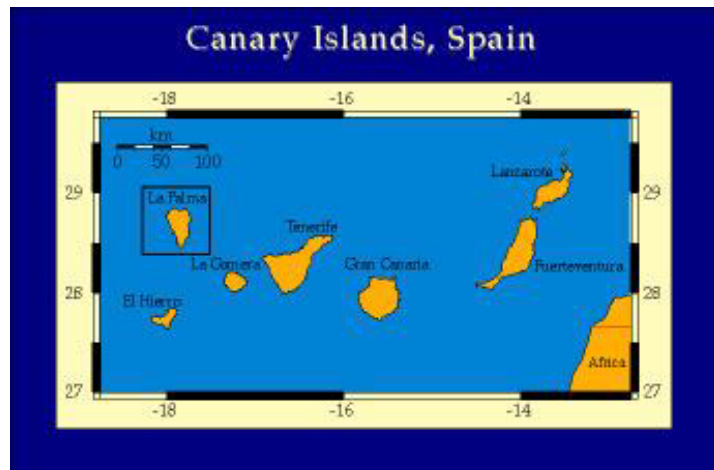
den kommer. Det finns inte något varningssystem för tsunami i Atlanten för att risken för en jättevåg är så liten, men den finns. Att bygga ut något slags varningssystem runt La Palma eller i Atlanten vore ingen dum idé - apparaterna kunde förbättra möjligheterna att fly. Efter att bergsväggen har rasat i havet har Amerika endast 6-12 timmar på sig att evakuera hela kusten. Men som vi har lärt oss nu när orkanerna kom in över Amerikas kust, lyckades inte evakueringen så bra pga. att det bor så otroligt mycket folk vid kusterna och tiden var så kort. Om en jättevåg uppstår har USA ännu mindre med tid och avsevärt mycket mer människor att evakuera. Hur får man då så mycket folk flyttade och var ska de leva när hela kusten är ödelagd?

Andra områden som t.ex. Afrikas kust skulle det inte finnas någon tid alls att utrymma.

Detta är det värsta som kan hända. Det finns forskare som säger att det kanske inte uppstår någon mega-tsunami överhuvudtaget, ifall att bergväggen på La Palma faller i flera små bitar istället. Men det är bättre att förbereda sig, man vet aldrig vad naturen bestämmer sig för att göra.

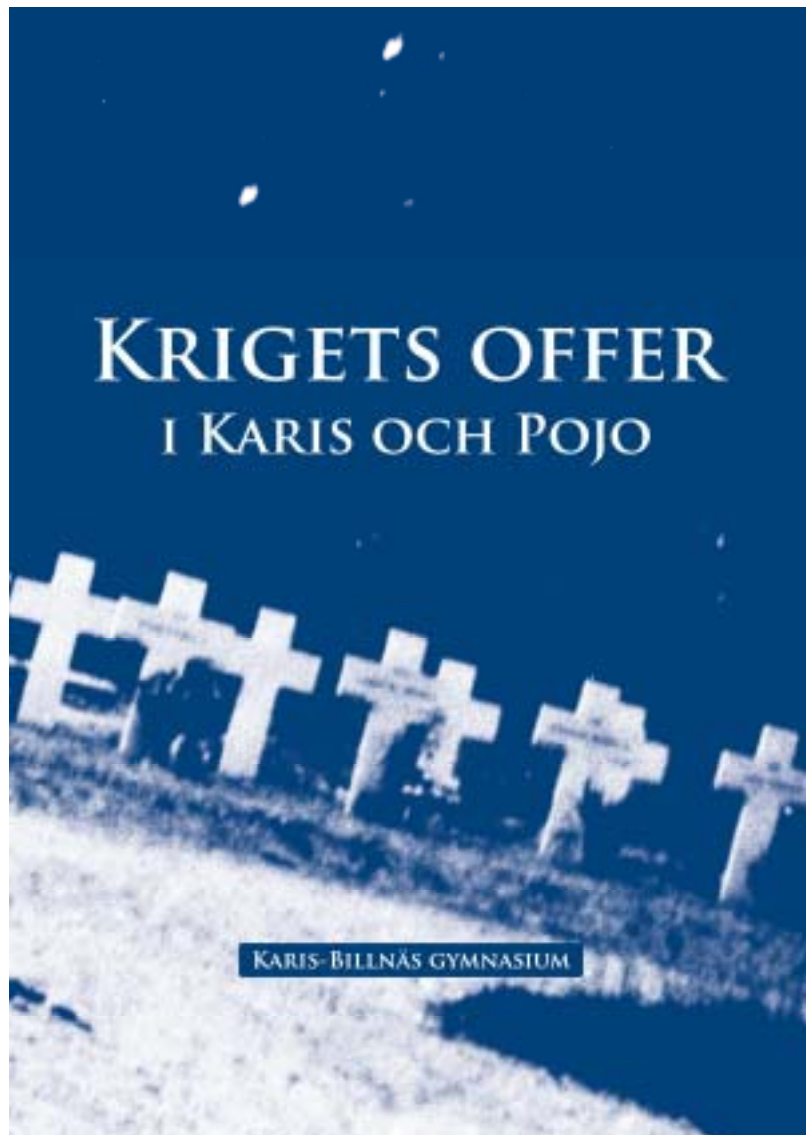
Tina

(Bild: depts.washington.edu)

Kanarie öarna. La Palma är ön i nordvästra hörnet av ögruppen.

**NU ÄR DEN HÄR!
BOKEN VI ALLA VÄNTAT PÅ!**

FÖRSÄLJNINGSTÄLLEN:

**BOKHANDLARNÄ I KARIS
BIBLIOTEKEN I KARIS OCH POJO
SKOLANS KANSLI**

PRIS: 12 €

Arkivråttorna i Alingsås